

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 21 Kwietnia v. s. 1824 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 12 kwietnia.

W przeszły poniedziałek, dnia 7 t. m., po mszy ś., w pałacu zimowym, Hrabia *Beroldingen*, poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Króla Jmci Wirtemberskiego, otrzymał wysłuchanie u JEGO CESARSKIEJ MOŚCI, na którym miał honor złożyć swe listy odwołania. Potym Hrabia *Beroldingen* miał audyencyą pożegnania u NAYJAŚNIEJSZYCH CESARZOWYCH.

Hrabia *Saluces*, poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny N. Króla Jegomości Sardyńskiego, który takż wyjeżdża, miał honor otrzymać audyencyą pożegnania u NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA JEGOMOŚCI i u NAYJAŚNIEJSZYCH CESARZOWYCH.

Tegoż dnia, małżonki tych ministrów, *Hrabiny Beroldingen i Saluces*, miały honor złożyć pożegnanie u NAYJAŚNIEJSZYCH CESARZOWYCH.

Przez Naywyższy Ukaz do Kollegium spraw zagranicznych, pod dniem 5 t. m. *P. Ellisen*, radca legacyi Cesarzkiej przy Stanach Zjednoczonych Amerykańskich, zgodnie z własną prośbą, został odwołany, i pozostanie w ministerym do późniejszego przeznaczenia. Radca dworu *Baron Maltiz*, wszedł na jego miejsce, z tytułem pierwszego sekretarza legacyi; radca honorowy *Szabelski*, został mianowany drugim sekretarzem tegoż poselstwa. (*Cons. Imp.*)

Ruski Inwalid z dnia 12 kwietnia zawiera Naywyższe Ukazy do Rządzącego Senatu:

Dnia 1 kwietnia. Na przedstawienie Ministra Spraw Duchownych i Narodowego Oświecenia o długiej i gorliwej służbie, oraz pracach odznaczających się członka i dożywotniego Sekretarza Akademii Rossyjskiej, Rady Stanu *Sokołowa Nayłaskawiey* mianujemy go rzeczywistym radcą stanu.

Dnia 5 kwietnia. Przychyłać się do prośby Kuratora Edukacyjnego wydziału wileńskiego, *Radcy Taynego, Xiążęcia Czartoryskiego, Naymiłościwiey* uwalniamy go od tego obowiązku. Na jego zaś miejsce Kuratorem tegoż wydziału edukacyjnego Rozkazujemy być Członkowi głównego Rządu Szkół, *Radcy Taynemu, Hrabi Laval.*

Dnia 6 stycznia. Historyografa Państwa Rossyjskiego *Radcę Stanu Mikołaja Karamzina*, w nagrodę za gorliwą pracę, *Naymiłościwiey* mianowaliśmy go Rzeczywistym Radcą Stanu.

Przez Naywyższe Ukazy, do Rządzącego Senatu wydane, ogłoszone w Gazecie Senackiej d. 12 kwietnia:

Dnia 3 marca. Były gubernator cywilny podolski, teraz liczący się przy heroldyi, rzeczywisty radca stanu, *Włodzimirz Czewkin*, przy zupełnem, na własną prośbę, uwolnieniu od służby, w nagrodę chwalebnego przez lat 40 jej sprawowania, z *Naymiłościwiey* naznaczenia, otrzymał pensyi dożywotniey po 1800 na rok.

Dnia 17 marca. Marszałek powiatu rylskiego gubernii kurskiej, radca dworu, *Denisjew*, który niejednokrotnie sprawował obowiązki marszałka gubernialnego, w nagrodę długoletniey gorliwej

służby, *Naymiłościwiey* mianowany radcą kolegiatnym.

Dnia 28 marca. Gubernator cywilny archangielski, radca stanu, *Tuchaczewski*, mianowany gubernatorem cywilnym tulskim, a na jego miejsce gubernatorem cywilnym archangielskim naznaczony rzeczywisty radca stanu *Hanskau.*

Tegoż daty. Wice-gubernator penzeński, radca kolegiatny, *Tufajew*, *Nayłaskawiey* mianowany radcą stanu, i naznaczony gubernatorem cywilnym permskim.

Tegoż daty. Wice-Gubernator połtawski, radca kolegiatny *Swieczyn*, *Nayłaskawiey* mianowany radcą stanu, i naznaczony gubernatorem cywilnym ekaterynosławskim.

Tegoż daty. Wice-Gubernator moskiewski, radca stanu *Bibkow*, *Nayłaskawiey* przeznaczony dla znaydowania się przy ministrze skarbu do szczególnych poleceń, do późniejszego Ukazu; na jego zaś miejsce wice-gubernatorem moskiewskim przeznaczony wice-gubernator orłowski, radca kolegiatny *Chrapowicki.*

Dnia 30 marca. Na zaświadczenie Sekretarza Stanu JEGO CESARSKIEJ MOŚCI, *Kikina*, o gorliwości odznaczającej się w służbie znaydującego się w jego kancelaryi, rady dworu *Suthowa*, *Nayłaskawiey* mianowano go radcą kolegiatnym.

Dnia 1 kwietnia. Znaydujący się w etacie dworu JEGO CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEGO XIĄŻĘCIA MIKOŁAJA PAWEOWICZA, kasztelanem pałacowym, rangi gtey klasy *Piotr Perinkin*, za gorliwą służbę podniesiony do rangi 8mej klasy.

Dnia 15 lutego CESARZ JEGOMOŚĆ potwierdził etat policyi miasta, *Irbit*, wynoszący rocznie 9,170 rubli.

Minister sprawiedliwości, w przełożeniu do Rządzącego Senatu, dnia 6 marca uwiadomił, iż Cesarz JEGOMOŚĆ na przełożenie nowo-rossyjskiego generał gubernatora *Hrabi Woroncowa*, zezwolił: ku pomocy prokuratorowi sądu handlowego odeskiego, przeznaczyć jednego strapczego, z pensyą strapczych gubernialnych gubernii chersońskiej, po 360 r., i jednego pismowoditela z pensyą 250 r. na rok.

Nowo ogłoszone Ukazy Rządzącego Senatu są następujące:

1) Dnia 27 lutego. Iż ludzi, podawanych przez obywateli, dla odesłania do Syberyi na zaludnienie, należy przyjmować, bez ograniczenia lat.

2) Dnia 6 marca. O karaniu karczmarzy za tajemną sprzedaż wódki.

3) Dnia 24 marca. O poddaniu oddziałów sierot wojskowych pod zwierzchność głównego naczelnika nad koloniami wojskowemi, i o dawaniu wiadomości o dzieciach żołnierskich, nie departamentowi inspektorskiemu, ale sztabowi osad wojskowych.

4) Dnia 27 marca. Że członków honorowych szkół, uwolnionych od tego urzędowania z nagrodą wyższej rangi, znowu do tegoż urzędowania powracających, przyjmować do służby w dawniejszych rangach, w których byli, przed wyściem w odstawkę.

5) Dnia 27 marca. Uznający *Karola Miko-*

laja *Krigsmann*, konsulem duńskim w *Rydze*; a byłego oficera morskiego *Miranda*, ajentem konsulatu francuzkiego w *Rewlu*.

Kurs Sankt-Petersburski dnia 8 kwietnia.

W e x l e.

Na Londyn 9 $\frac{1}{2}$ pens.	} Bank. Assygn. za rub.
— Amsterdam 9 $\frac{1}{2}$ satiw.	
— 3 mies. 9 $\frac{1}{8}$ —	
— Hamburg 8 $\frac{1}{10}$, szil. ban.	
— Paryż 98 $\frac{1}{2}$ cent.	
— 3 miesiące 99	

P i e n i ą d z e.

Dukat holenderski nowy 11 r. 80 kop. stary 11 rub. 70 kop.

Ru. { złotem 2 r. 89 kop.
bel { srebrem 2 r. 75 kop.

Nieustający dochód kommissyi umorzenia długow:

6 $\frac{1}{2}$ assygnacyami	— 115	} procentow
6 $\frac{1}{2}$ brzęcząca moneta	— —	
5 $\frac{1}{2}$ takąż	— — — 96 $\frac{1}{2}$	

K R Ó L E S T W O P O L S K I E.

Warszawa d 24 kwietnia.

(z Kuryera Warszawskiego.)

Ostatnia z dzieci Augusta III, Króla Polskiego, Kieźniczka *Kunegunda*, zakończyła życie w *Wiedniu*. Żyła lat 84. Była Xienią w *Essen* i *Thoren*. Cnotliwe jej życie było wzorem pobożności i litości dla nieszczęśliwych.

Postanowienia NAYJAŚNIEYSZEGO PANA

o *Urządzeniu stowarzyszenia emerytalnego Oficerów i Urzędników wojskowych.* (Dalszy ciąg)

T Y T U Ł III.

O pensjach Emerytalnych.

Artykuł 11. Emerytury dzielić się będą na 3 klasy:

Pierwsza, składać się będzie z $\frac{1}{4}$ części żołdu, od którego procent do stowarzyszenia ostatecznie był płacony.

Druga, z połowy tegoż żołdu.

Trzecia, z całkowitego tegoż żołdu.

Do pierwszej, nadają prawo 20 lat służby skończonych.

Do drugiej, 30 lat służby skończonych.

Do trzeciej, 40 lat służby skończonych.

Żadney z powyższych klas otrzymać nie może, kto nie ma 50 lat wieku skończonych.

Art. 12. Jeśli atoli po wysłużeniu lat 20 lub 30, Oficer albo Urzędnik wojskowy Emeryt dalej jeszcze służy, wtedy pensya jego Emerytalna rosnąć będzie corocznie w progressyi arytmetyczney, a to w ten sposób, iż przez przeciąg lat służby od 20 skończonych do 30 skończonych, co rok do pensyi klasy pierwszej jedna dziesiąta część oneyże przybywać będzie, a przez przeciąg lat służby od 30 skończonych do lat 40 skończonych, pensya klasy drugiej również co rok jedną dziesiątą oney części ma się powiększać.

Itak np. przypuściwszy, że ostatnia płaca etatowa Emeryta wynosiła rocznie 4000 zł., to po wysłużonych 20 latach pensya jego wynosić będzie

po wysłużonych 21 latach	1100 —
ditto 22 ditto	1200 —
ditto 23 ditto	1300 —
ditto 24 ditto	1400 —
ditto 25 ditto	1500 —
i t. d.	
po wysłużonych 30 latach	2000 zł.
ditto 31 ditto	2200 —
ditto 32 ditto	2400 —
ditto 33 ditto	2600 —
ditto 34 ditto	2800 —
i t. d.	
po wysłużonych 40 latach	4000 —

Art. 13. Gdyby Oficer lub Urzędnik wojskowy przed upłynieniem lat 20 służby nie z własney winy podpadł prawdziwemu kalectwu lub stracił zdrowie tak dalece: iż z tego powodu nie byłby w stanie pełnić daley służby, w takim razie uzyska też samę pensyą, jaka w nagrodę 20letniej służby jest oznaczona, choćby wówczas nie miał lat 50 wieku.

Jeżeli pod bnenm przypadkowi podpadnie Oficer lub Urzędnik wojskowy w 25 roku służby swojej, natenczas uzyska pensyą klasy drugiej; a jeżeli w 35 roku służby, otrzyma pensyą klasy trzeciej.

Art. 14. Oficerowie lub Urzędnicy wojskowi, którzy utracą zdrowie na placu bitwy lub z wypadków wojennych, jeżeli pomieszczeniemi nie zostaną w korpusie inwalidów i weteranów, otrzymają choćby lat 50 nie mieli pensyą ze Skarbu publicznego podług prawideł Art. 11, 12 i 13 niniejszego postanowienia wyrażonych.

Gdyby Oficer z korpusu inwalidów lub weteranów życzył sobie przejść na pensyą Emerytalną, natenczas będzie miał prawo do takiej pensyi, na jakąby zasłużył był przy wejściu do jednego z powyższych korpusów.

Pensya ta płaconą będzie ze Skarbu publicznego, jeżeli Oficer nie należał do stowarzyszenia przed umieszczeniem swoim w rzezonym korpusie.

W przeciwnym razie wypłata oney uskutecznią zostanie podług przepisów Art. 8 niniejszego postanowienia obiętych.

Art. 15. Jeżeli Oficer lub Urzędnik wojskowy nie zostawał rok cały na stopniu, do którego ostatni jego żołd był przywiązany, w takim razie pensya wysłużona oznaczać się będzie stosownie do żołdu przedostatniego.

Art. 16. Jeżeli w latach przed zawiązaniem stowarzyszenia Emerytalnego Oficer lub Urzędnik wojskowy w ciągu służby swojej, musiał one nie otrzymawszy dymissyi mimowolnie i bez żadney własney winy, przerwać przez czas niejaki, wtedy czas takowy mimowolney przerwy nie będzie rachowany do Emerytury. Służba jednak wojskowa, poprzedzająca przerwę, policzoną mu do niej zostanie.

Art. 17. Służba zagraniczna wojskowa liczoną będzie oficerom i urzędnikom wojskowym do Emerytury, stosownie do istniejących dotąd przepisów.

Art. 18. Służba cywilna oficerów i urzędników wojskowych w jakiegokolwiek bądź epoce, lecz przed zawiązaniem stowarzyszenia pełnioną, będzie liczoną do Emerytury w takim tylko razie, jeżeli oficer lub urzędnik wojskowy sprawował obowiązki cywilne w obrębie Kraju, dziś Królestwo Polskie składającego.

Art. 19. Oficerowie lub urzędnicy wojskowi, oddaleni ze służby przed wysłużeniem lat 20, będą mieli prawo żądania zwrotu odtrąconych im procentów; wyjąwszy przypadek destytucyi, na mocy wyroku Sądu wojskowego wyrzeczoney.

Art. 20. Również gdyby oficer lub urzędnik wojskowy oddalonym został po 20letniej służbie przed dójściem 50 lat wieku, natenczas może żądać zwrotu wniesioney z żołdu jego do kassy stowarzyszenia emerytalnego składki.

Art. 21. Jeżeli zaś oddalony zostanie po wysłużeniu lat 20 i po skończeniu lat 50 życia, natenczas zamiast zwracania mu składki, pensya emerytalna, stosownie do liczby lat oznaczona, płacona mu będzie.

Pensyi tey jednak nie otrzymają oficerowie i urzędnicy wojskowi, wykreśleni z kontrol za złe sprawowanie się.

Art. 22. Emeryt, przyjmujący powtórnie służbę publiczną, do której płaca etatowa rocznie jest przywiązana, obok teyże nie przestanie pobierać pensyi emerytalney, jeżeli takową całkowicie z funduszów stowarzyszenia otrzymuje. Jeżeli zaś część oney ze Skarbu publicznego ma sobie płaconą, natenczas tę tylko część przez ciąg powtórney służby utraci.

Art. 23. Emeryt utraci pensyą wysłużoną:

- jeżeli się bez zezwolenia Rządu za granicę wyniesie.
- jeżeli wyrokiem sądowym skazanym zostanie na karę, któraby pociągnęła za sobą utratę stopnia, gdyby jeszcze w woysku służył, lub urzędu, gdyby na nim zostawał, wyjąwszy jednak przypadki Art. 373 lit. a. 375 i 393 prawa karnego Królestwa przewidywane.

W razie jednak utraty pensji przez Emeryta, żona jego i dzieci pobierać będą jako alimentu, połowę jego utraczonej pensji, a to w ten sposób: iż $\frac{1}{4}$ część oneyże służyć będzie żonie do śmierci, a $\frac{1}{4}$ do dośnięcia do lat niżej przepisanych.

Po śmierci zaś matki część jey na dzieci spadnie. W każdym atoli razie Emeryt, utracający pensją wysłużoną, nie będzie miał prawa zarządzania tą połową, która przypada żonie jego i dzieciom. (d. c. p.)

ANGLIA.

Londyn dnia 3 kwietnia.

(z Gazety le Conservateur Impartial.)

PARLAMENT.

Izba Niższa.

Posiedzenie dnia 29 marca.

P. Plunkett żąda, iżby przeczytano drugi raz projekt do prawa, pozwalający katolikom irlandzkim grześć się na omentarzach publicznych, jak i ewangelikom. Szanowny członek ubolewa nad nietolerancją i fanatyzmem, które ogalają sześć siódmych części ludności Irlandyi ze wszystkich praw obywatelskich a nawet ludzkich, jedynie za to, że zostali wiernymi religii swych przodków. Przechytno projekt powtórnie.

P. Williams żąda wiedzieć; jak należy trzymać o pogłosce publicznej, podług której odkryto dzieło łacińskie sławnego Milтона, broniące prawd religii chrześcijańskiej, pod tytułem *de Dei cultu*.

P. Peel, minister stosunków zewnętrznych, odpowiada, iż znaleziono w rzeczy samej w archiwach królestwa dzieło Milтона, pisane ręką jego synowca Philipsa. Wnet komunikowane było Królowi, którego pierwsze słowo było: „Dzieło Milтона powinno być ogłoszone.“ (mocne okłaski). A zatem to pismo powierzone zostało komisji, któraby czuwała nad jego wydrukowaniem.

P. Hume wzywa P. Wynn. Prezydenta bióra kontroli, ażeby się tłumaczył z traktatu, który miano zawrzeć z Królem Niderlandów.

P. Wynn odpowiada, iż w rzeczy samej, na mocy tego traktatu, Anglia odstępuje Bencoulen Holandyi w zamian za wszystkie osady holenderskie na lądzie indyjskim i półwyspie Malaki, z odstąpieniem wszelkiego prawa Królowi Niderlandów, albo jego sprzymierzonym na wyspie Sincopore. Nakoniec nie można komunikować tego traktatu izbie, przed zatwierdzeniem, które nastąpi w maju.

Izba Parów

Posiedzenie dnia 30 marca.

Margrabia Lansdown podaje prośbę korporacji fabrykantów materyj jedwabnych, którzy rokną sobie nieuchronny upadek, jeżeli nowy projekt do prawa pozwoli wprowadzenia materyj jedwabnych francuzkich. Nigdy rękodzielnie angielskie nie będą mogły wytrzymać konkurencyi.

Hrabia Bathurst prosi usilnie o przeczytanie 3ci raz projektu do prawa, który porównywa handel murzynami z rozbojem morskim. Zwraca on uwagę, iż rzeczą jest największej wagi, ażeby ten projekt, wiadomy był Stanom Zjednoczonym przed rozwiązaniem kongressu. Umowa zawarta między tym krajem i Anglią, powinna być potwierdzona przez toż zgrómadzenie. Jeśli jeszcze taką nie jest, potrzebaby czekać aż do listopada, przez coby się uchybiło celowi założonemu.

Hrabia Grosvenor popiera prośbę ministra; lecz, nie może się wstrzymać od oświadczenia niektórych niespokojności, względem sposobu, jak ten projekt będzie przyjęty na wyspach angielskich, które się rządzą przez swoje zgromadzenia szczególne, a mianowicie na wyspie Jama ce. Szanowny Hrabia domaga się, ażeby wychowanie religijne murzynów było rozszerzone, i ażeby ich praca była równie wolna jak i robotników europejskich; oburza się mocno na to, iż śmiano utrzymywać na Parlamencie, że ostatni nie byli tak szczęśliwymi, jak niewolnicy w osadach.

Margrabia Lansdown chce, ażeby przez wa-

runek szczególny umowy między Anglią i Stanami Zjednoczonymi, te dwa mocarstwa wspólnie się zobowiązały użyć wszelkich sposobów ku skłonieniu innych narodów chrześcijańskich, do przyjęcia podobnychże środków względem murzynów, słowem: iżby ogłoszono za nieprzyjaciela rodzaju ludzkiego, każdego prowadzącego ten handel.

Szanowny Margrabia przywodzi z tego powodu przykład jenerała angielskiego, P. William Grant, który, w traktacie z Xiążętami arabskimi, położył im pierwszy warunek: nie zabierać ludzi w niewolę żadnego narodu i żadnej religii,

Hrabia Harrouby oświadczył, iż wezwanie wszystkich mocarstw do skassowania handlu murzynami, formalnie objęte jest traktatem, o którym tu mowa.

Projekt przeczytano po raz trzeci, i przyjęto jednogłośnie.

Izba Niższa.

Posiedzenie dnia 30 marca.

P. Dawson podaje prośbę wolnych mularzy w Irlandyi, żądających, aby nie byli objętymi prawem, zabraniającem towarzystw tajemnych. Szanowny członek powiedział, iż korzyść z okoliczności dla podania prośby, iżby skassowano processy stronictw tak powszechnych w Irlandyi. Jest to jedyny sposób, którego używają dla wyzywania się wzajemnego.

Oranżysty albo protestanci, są pierwszymi, którzy te processy we zwyczaj wprowadzili, a Ribandmen albo katolicy, którzy nie równie są liczniejszymi, nie omieszkali nagrawać się ze swych przeciwników przez podobne obrzędy.

P. Spring Rice popiera wniosek. Odkrywa on Izbie towarzystwa sekretne protestantów, które pod zasłoną wolnego-mularstwa, przyjęły tytuł loż oranżystów.

P. Brownlow wzywa całej surowości izby przeciw tym lożom, i życzy, iżby je nie tylko w Irlandyi zamknięto, ale we wszystkich krajach K. Jmci.

Prośba wolnych mularzy irlandzkich ma być wydrukowana i oddana do rozważi szczególnej.

P. Birch podaje prośbę Mera i gminy Nottingham przeciwko projektowi o cudzoziemcach, który uważają za środek, podany mocarstwom zagranicznym do przesładowania, nawet wewnątrz Anglii ludzi, którzy ich gniew ścigać.

P. Alderman Wood, oświadcza, iż będzie miał ukontentowanie podać podobną prośbę od gminy londyńskiej.

P. Peel, minister stosunków wewnętrznych czyni uwagę, iż posiedzenie tak się przedłużyło, że nie można rozpocząć rozprawy o projekcie względem cudzoziemców. Żąda aby je odłożono do 2 kwietnia; Izba na to zezwoliła.

Londyn dnia 7 kwietnia

(z Gazety Warszawskiej)

Okrętom naszym wojennym, przeznaczonym na morze śródziemne, kazano zebrać się w Falmouth dla obrony kilku okrętów kupieckich. Nieporozumienia z Algierem nie są jeszcze zupełnie uławnione.

Xiądz Minichini, znany z rewolucyi neapolitańskiej, przybył do tutejszej stolicy.

Mimo zmniejszenia niektórych podatków, powiększenie atoli handlu i większy pokup towarów rękodzielnianych angielskich, czynią nadzieję, iż tegoroczny dochód skarbowy będzie znacniejszym, niż przeszłoroczny, a ilość przewyżki rachują do 8 milionów f. s. Zmniejszenie prowizyi z 4 na $3\frac{1}{2}$ od sta od części długu krajowego, oszczędzi znacznie wydatki. Właściciele przeszło 50 milionów f. s. papierów skarbowych, oświadczyli już chęć przestania na takowem niżeniu prowizyi; chociażby resztę tego długu gotowizną zapłacić wypadało; nie trudno jednak będzie rządowi znaleźć kapitalistów, którzy dadzą potrzebne pieniądze na $3\frac{1}{2}$ od sta, i dla tego minister kazał ogłosić, iż kto nie przystaje na zmniejszenie prowizyi, odbierze d. 5 października swój kapitał gotowizną.

Dzienniki angielskie mod radzą podług do-

statecznych doświadczeń nosić jedwabne suknie, gdyż takowe ochraniają od suchot, reumatyzmu, podagry i paraliżu; nie dopuszczają oraz rozszerzać się splinom, spazmom, a nakoniec oddalają ochęć do samobójstwa i uśmierniają waryacya.

Dnia 10. Czytamy w gazecie, *The Times*, iż goniec hiszpański przywiozł własnoręczny list Króla *Ferdynanda VII* do Monarchy naszego, w celu zwrócenia uwagi na interessa południowo amerykańskie.

Listy z *Gibraltaru* pod d. 19 z. m. donoszą, iż Dey algierski bojąc się strzelania do miasta, kazał rozbroić wszystkie okręty będące w porcie, i z głębi kraju sprowadzić liczne wojsko dla osadzenia szanieców.

Podług wiadomości z wyspy *Haity* (*St Domingo*) dochodzących do końca stycznia, rozszła się tam pogłoska, iż wszelki handel z krajami, które nie uznawały niepodległości tej wyspy, ma być zakazany.

FRANCYA.

Paryż dnia 10 kwietnia.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

Król Jmć i brat jego *Monsieur* udarowali miasto *Nancy* swemi wizerunkami.

Deputowany *Dudon*, który powstaje przeciwko wyborowi *P. Benjamin Constant*, był kommissarzem ordonatorem wojska *Bonapartego*, a *P. Constant*, musiał wtedy bawić za granicą z powodu politycznych swoich zdań.

Na posiedzeniu akademii umiejętności dnia 5 b. m. Doktor *Audonard* czytał rozprawę o początku żółty gorączki, która w roku 1821 grassowała w *Barcellonie*, a roku 1823 w *Port de Passage*. Twierdzi, iż choroba ta pochodzi ze szczególnego zepsucia powietrza na statkach przeznaczonych do handlu niewolnikami, i że dla tego można ją nazwać chorobą okrętową. Byłoby zaiste wielką przysługą dla ludzkości, gdyby nie tylko prawa polityczne i traktaty, lecz oraz bojaźń zarazy, położyły tamę handlowi niewolnikom.

Obrady Izby.

Izba Parów.

Podany dnia 5 b. m. przez ministra wojny projekt do prawa, obejmuje kilka odmian zaciągu do wojska. Stosownie do prawa z dnia 10 marca 1818 roku zbrojna siła lądowa francuzka składa się: 1) z 240,000 wojska, które co rok przez wybranie 40,000 nowozaciętych ma być utrzymywana w swojej liczbie; 2) z odwodu tak zwanych weteranów, to jest żołnierzy, którzy swój 63-letni czas służby wojskowej ukończyli, a potem jeszcze drugie 6 lat służą w korpusie weteranów, lecz tylko podczas wojny i w obrębie dywizji wojskowej, do której należą, mogą być powołani do czynnej służby. Jeśli zaś za obrębem dywizji wojskowej mają być użytemi, jak niedawno pod czas wojny hiszpańskiej, na to trzeba osobnego prawa. Według nowego projektu, co rok ma się wybierać 60,000 ludzi na uzupełnienie potęgi lądowej i morskiej, a zamiast dotychczasowego korpusu weteranów, utworzony będzie odwód z młodych żołnierzy; dotychczasowy zaś 12-letni czas służby w wojsku i korpusie weteranów zmniejszony zostanie na lat 8 w wojsku lub w odwodzie. Weterani (rzekl minister) powołani prawem z dnia 7 kwietnia 1823 roku do czynnej służby, poza obrębem ich wojskowej dywizji, byli wszyscy z klasy roku 1816, a zatem d. 31 grudnia 1822 r. skończyli służbę w wojsku, i naówczas w liczbie 22,000 zostali uwolnieni. Gdy ich więć dnia 7 kwietnia 1823 roku znowu przywołano, byli dopiero 3 miesiące u swoich rodzin; nie ich jeszcze nie przywiązywało bardzo do życia cywilnego, a wszelako stawiało się ich tylko 16,000. Ztąd wnosząc o dawniejszych klassach, łatwo domyśleć się można, jaki podczas przywołania ich okazałby się ubytek przez śmierć, niebytność, osobiste interessa i domowe stosunki, przywiązujące weteranów do domu. Całe to urządzenie nie

odpowiada już terazniejszemu stanowi cywilizacji.

Na sessyi d. 8 b. m. wybrała izba dwie kommissye, jedną złożoną z 7 a drugą z 5ciu członków, do roztrząśnienia obu podanych projektów do prawa względem siedmioletności izby deputowanych i przyszłego urzędzenia zaciągu do wojska. Pierwszą deputacyą składają: *Margrabiowie Lally-Tollendal, Pastoret, Bonnay*, oraz *Hrabiowie Portalis, Desèze, Laforest i Castellane*; drugą zaś: *Xiążę Albufera (Suchet)* *Margrabiowie Vismenil, Xiążę Brissac, Margrabiowie Latour-Maubourg i Wice-Hrabia Digeon*.

Izba Deputowanych.

Hrabia Villele złożył d. 5 b. m. rachunek nadzwyczajnych wydatków w roku 1823. Ogólna ilość na to przeznaczona wynosiła 297 milionów 827,085 fr., woyna w Hiszpanii, odprawianie *Conclaves*, mianowanie kilku kardynałów i inne nieprzewidziane okoliczności, skłoniły ministra spraw zagranicznych do żądania miliona fr. dodatku. Wsparcia dane zbiegłym Hiszpanom wynosiły 640,000 fr.; oprócz tego kommissoryat wojskowy wydał im 30,992 fr., kampania kosztowała 170 milionów 789,000 fr. rachując w to 22 milionów fr. dla wojska hiszpańskiego. Uzbrajania morskie dla zastłony handlu i poparcia wojny hiszpańskiej znievolity ministra morskiego do kredytu 10 milionów fr. i żądania dodatku 4 milionów 588,187. Z powodu działań na pół wyspie, rząd francuzki obowiązany był wspierać korpusy, które się z naszym wojskiem łączyły. Na utrzymanie i umundurowanie tych korpusów posiłkowych wydano (jak wyżej powiedziano) 22 milionów fr. Dla teyże przyczyny rząd francuzki w czasie wojny awansował hiszpańskiemu 11 milionów 877,731 fr. Zawarto z rządem hiszpańskim traktat o zwrot obu tych summ.

Dnia 8 b. m. podano izbie kilka projektów do prawa względem stępla, żeglugi, handlu winem i t. d. Nazajutrz zgromadziła się kommissya do rozpoznania wyboru Pana *Benjamin Constant*, lecz nie jeszcze nie postanowiła.

HISZPANIA.

Madryt dnia 31 marca.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

Przed wyjazdem do *Aranjuez*, Król Jmć jadąc pojazdem spotkał xiędza idącego do chorego z ostatniem namaszczeniem olejem świętym. Monarcha wysiadłszy z pojazdu, wsadził do niego xiędza, własnymi rękami drzwiczki zamknął, wziął palącą się świecę, i piechoto szedł przy pojeździe. Żołnierze straży bokowej zsiadłszy z koni, towarzyszyli xiędzu aż do domu chorego, gdzie Monarcha wszedł, i przy łóżku chorego modlił się kłęcząc.

Dwa półki piechoty liniowej, tyleż półków lekkiej jazdy i oddział 150 ludzi gwardyi francuzkiej, towarzyszą Królowi Jmci w podróży do *Aranjuez*. Orszak Monarchy nie jest liczny. Spodziewamy się, iż Król Jmć wyda surowe rozkazy dla przywrócenia porządku. Ani cudzoziemcy, ani krajowcy nie mogą przybywać do *Aranjuez*, jeśli oprócz stosownych pasportów, nie otrzymają szczególnego pozwolenia od ministra spraw zagranicznych.

NIDERLANDY.

Bruxella, dnia 11 kwietnia.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

J. C. K. W. Xiężna Oranii powiła d. 8 b. m. córkę o czém *J. K. W.* Xiążę, małżonek jej, tegoż samego dnia donosił władzom miejskim. Pomysłną tę wiadomość ogłoszono w *Hadze* 51 wystrzałami działowemi, a wieczorem całe miasto oświecono.

Słychać, iż pod *Metz* założony będzie oboz na 25,000 wojska, które tam w ciągu tego lata odprawi wielki popis w obecności Xiążęcia *Angouleme*. Pod *Lunecill* ma być także oboz dla 36 szwadronów jazdy.

Pozwolono drukować. Z polecenia *J.W. Wojennego Litewskiego Gubernatora*:
Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w *Drukarni Redakcyi*.